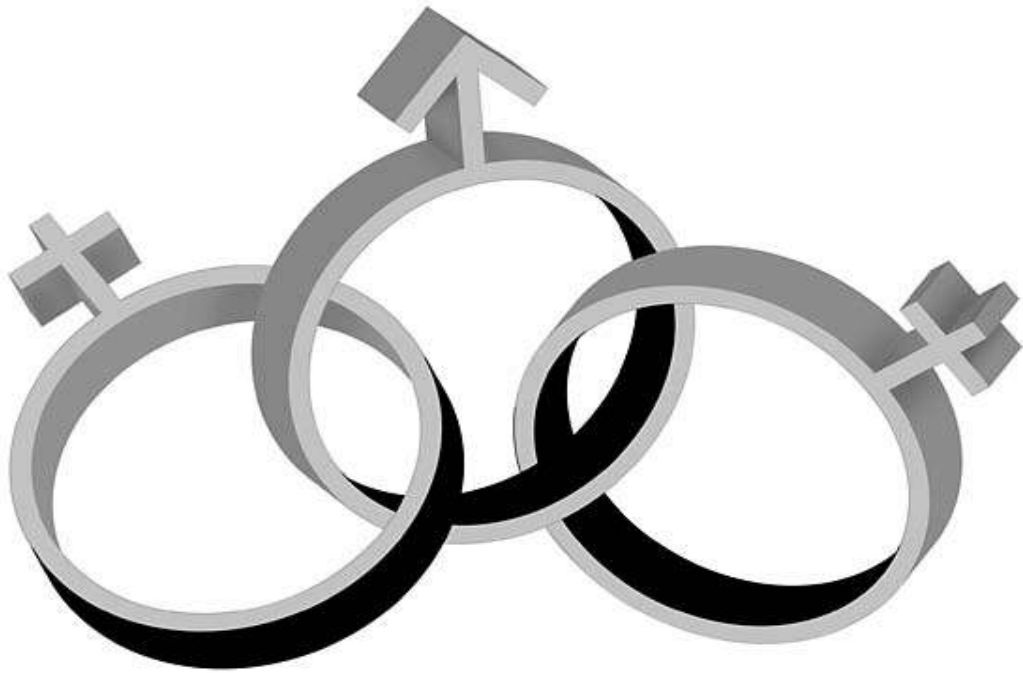

De betekenis van publieke belangen voor het personen- en familierecht: *de erkenning van polygame huwelijken*

Chronicle / Rick Nobles

Katharina
Boele-Woelki

UCERF

Utrecht Centre for
European Research
into Family Law

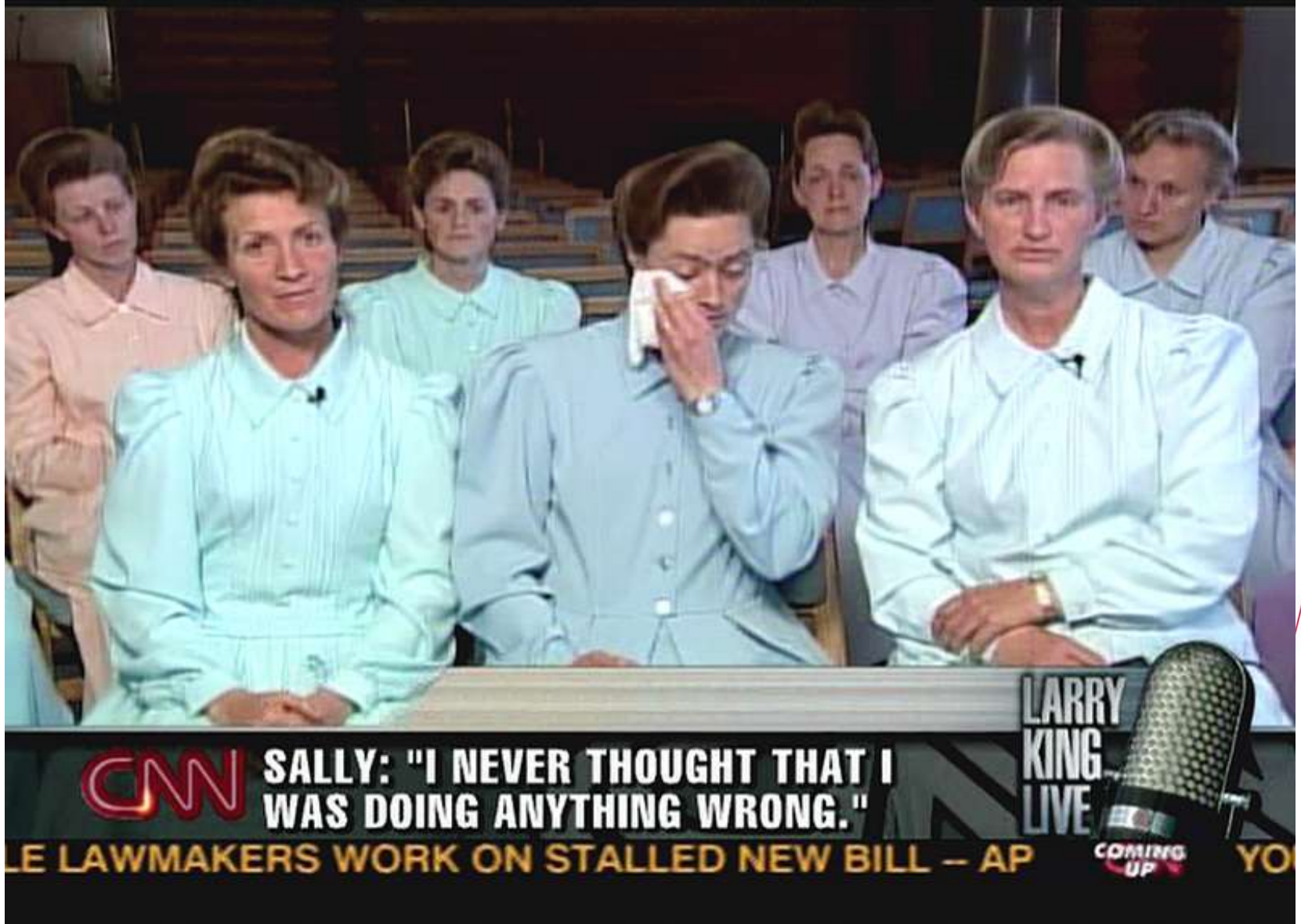

Universiteit Utrecht

De Irakese tolk

- Terugtrekking van Deense troepen uit Irak
- Irakese tolk komt mee naar Denemarken
- Getrouwd met twee vrouwen
- Alle drie verkrijgen een verblijfsvergunning
- Twee appartementen en 'startershulp'
- Deense Familieautoriteit: tolk moet zich laten scheiden, anders wordt tweede huwelijk door de rechter ontbonden
- Betrokkenen weigeren
- Terug naar Irak

UCERF

Utrecht Centre for
European Research
into Family Law

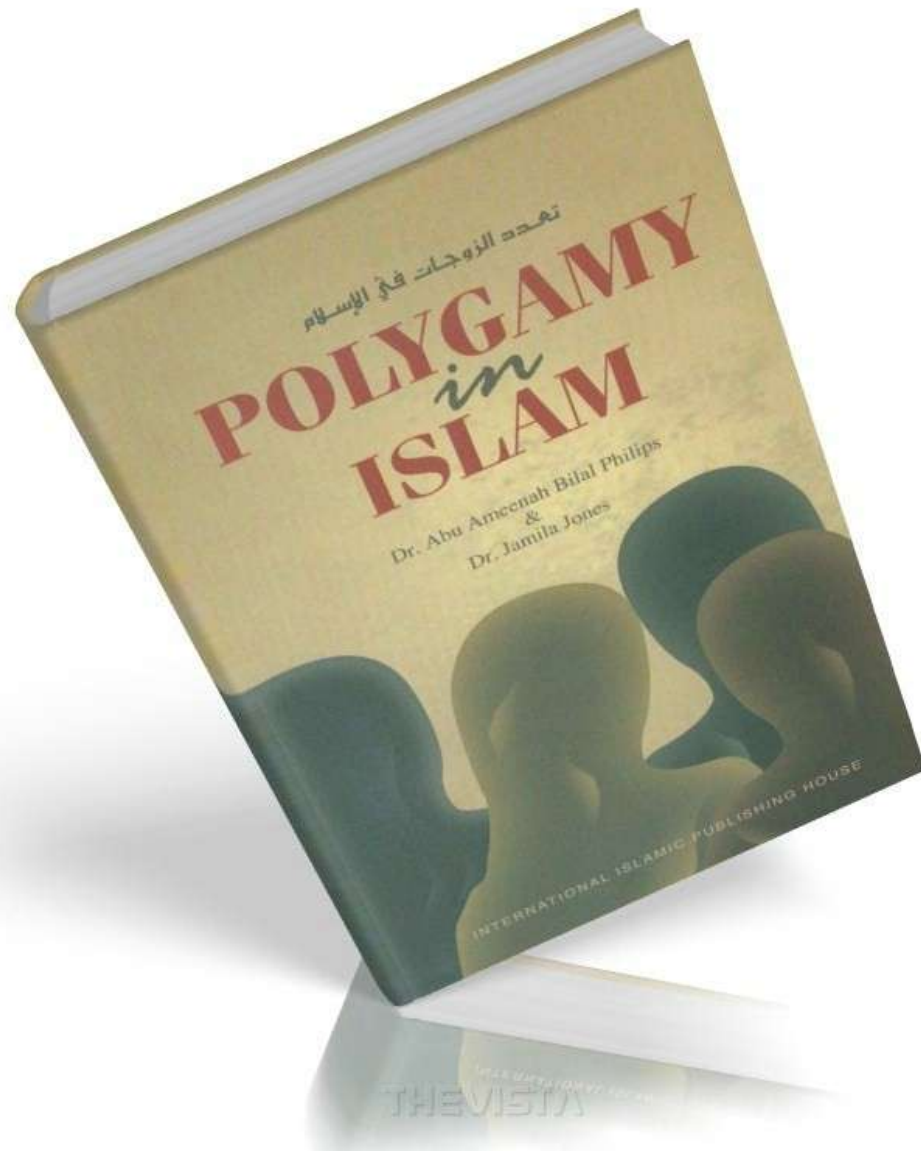
Universiteit Utrecht

UCERF
Utrecht Centre for
European Research
into Family Law

Universiteit Utrecht

UCERF
Utrecht Centre for
European Research
into Family Law

Universiteit Utrecht

UCERF

Utrecht Centre for
European Research
into Family Law

Universiteit Utrecht

UCERF
Utrecht Centre for
European Research
into Family Law

Universiteit Utrecht

Een controversieel onderwerp in Nederland

- *“Ambtenaren van de burgerlijke stand in met name de grote steden registreren jaarlijks tientallen bigame of polygame huwelijken. Deze huwelijken zijn in Nederland verboden en strafbaar” (NRC 9 augustus 2008)*
- Vragen in de Tweede Kamer
- Politiek klimaat tav maatregelen om polygame huwelijken tegen te gaan in het kader van immigratiewetgeving
- Regering:
 - Geen erkenning
 - Wijziging van de ipr regels

De juridische status van polygame huwelijken in rechtsvergelijkend perspectief

- In opdracht van het Ministerie van Justitie: onderzoek naar de toepassing van de openbare orde bij polygame huwelijken
- Hoe is de situatie in Denemarken, Duitsland, Engeland & Wales, Frankrijk en Nederland?
- Nav het rechtsvergelijkend onderzoek werd de vraag beantwoord of het Nederlandse recht moet worden gewijzigd.

Onderzoeksplan en methode

- Opstellen van een vragenlijst (questionnaire)
- Nationale rapporten en (schema's)
- Law in the books: Wettelijke (materieelrechtelijk en ipr) en doctrine
- Law in action: jurisprudentie en interviews met ambtenaren van de burgerlijke stand in DK en NL, niet mogelijk in VK (geen centrale persoonsregistratie), niet toegestaan in DE en FR
- Vergelijking
- Aanbevelingen

Onderwerpen

- Definitie van polygamie
- Ratio van het polygamieverbod
- Polygame huwelijken gesloten in de verschillende rechtsstelsels
- Erkenning van polygame huwelijken gesloten in het buitenland
- Registratie van polygame huwelijken
- nietigverklaring of ongedaanmaking van polygame huwelijken

1ste huwelijk

Wordt erkend

A

Eerste
huwelijk

Wordt erkend

B

C

Tweede huwelijk vaak
in het buitenland
gesloten

UCERF

Utrecht Centre for
European Research
into Family Law

Universiteit Utrecht

Aangaan van een tweede huwelijk

- **Verboden** in het privaatrecht en het strafrecht in alle 5 rechtsstelsels

UCERF

Utrecht Centre for
European Research
into Family Law

Universiteit Utrecht

Aangaan van een huwelijk in Nederland

Artikel 3 WCH

1. [...] kan **geen** huwelijk worden voltrokken indien die voltrekking onverenigbaar zou zijn met de **openbare orde en in ieder geval** indien:

a. - c. ...

d. in strijd zou worden gehandeld met het voorschrift dat **een persoon tegelijkertijd slechts met één andere persoon** door het huwelijk verbonden kan zijn;

e. in strijd zou worden gehandeld met het voorschrift dat zij die een huwelijk willen aangaan, niet **tegelijkertijd door een geregistreerd partnerschap** mogen zijn verbonden.

Aangaan van een tweede huwelijk

- **Verboden** in het privaatrecht en het strafrecht in alle 5 rechtsstelsels
- **Maar, het gebeurt!** *B.v.* omdat het polygame karakter van het huwelijk niet bekend is
- Deze polygame relaties kunnen worden aangevochten

Sluiting van het tweede huwelijk in het buitenland

In geen van de vijf rechtsstelsels zijn polygame huwelijken gesloten in het buitenland van erkenning uitgesloten

UCERF

Utrecht Centre for
European Research
into Family Law

Universiteit Utrecht

Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women 1979

“Polygamous marriage **contravenes a woman’s right to equality with men**, and can have such serious emotional and financial consequences for her and her dependents that such marriages ought to be discouraged and prohibited.”

General Recommendation 21, Equality in Marriage and Family Relations, UN CEDAWOR, 13th session, UN Nr. A/47/38, (1994), §14

SAY: NO
TO
POLYGAMY

UCERF
Utrecht Centre for
European Research
into Family Law

Universiteit Utrecht

Erkenningsregels

- Het buitenlandse huwelijk is vatbaar voor erkenning indien het nationale recht/het recht van de gewone verblijfplaats van de echtgenoten in het land van de huwelijksluiting werd toegepast (Duitsland Engeland & Wales, Frankrijk)
- **Geen erkenning** indien één der echtgenoten de nationaliteit van/gewone verblijfplaats heeft in een land waar het monogamiebeginsel geldt

Erkenning: het recht van het land van huwelijksluiting

Article 5 (1) van de Wet conflictenrecht huwelijk

Een buiten Nederland gesloten huwelijk dat ingevolge het recht van de Staat waar de huwelijksvoltrekking plaatsvond rechtsgeldig is of nadien rechtsgeldig is geworden, **wordt als zodanig erkend.**

Onverenigbaar met de openbare orde?

Article 6 Wet conflictenrecht huwelijk

Ongeacht artikel 5 wordt aan een buiten Nederland gesloten huwelijk **erkenning onthouden**, indien deze erkenning **onverenigbaar zou zijn met de openbare orde.**

UCERF

Utrecht Centre for
European Research
into Family Law

Universiteit Utrecht

UCERF

Utrecht Centre for
European Research
into Family Law

Universiteit Utrecht

Openbare orde toets

- 1^e stap: Welke **normen en waarden** worden als **fundamenteel** aangemerkt en welke **belangen** dienen bij de afweging een rol te spelen?
- 2^e stap: In welke mate is de polygame relatie met de **eigen rechtsorde verbonden?**

1^e stap: Fundamentele normen, waarden en belangen

- Verbod van discriminatie van vrouwen
- Handhaving monogamie
- *Favor matrimonii*
- Voorkomen hinkende huwelijken
- Legitieme verwachtingen van de eerste en de tweede vrouw

UCERF

Utrecht Centre for
European Research
into Family Law

Universiteit Utrecht

2^e stap: verbondenheid met de eigen rechtsorde

- Op welke wijze zijn de betrokken personen met de eigen rechtsorde verbonden?

UCERF

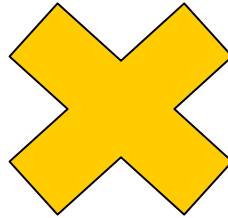
Utrecht Centre for
European Research
into Family Law

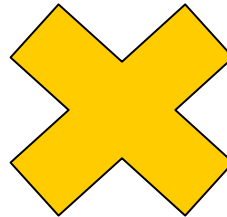
Universiteit Utrecht

A

B

C

Alle
betrokkenen
zijn
onderdaan
van en
hebben
hun verblijf
in
Verweggistan

UCERF

Utrecht Centre for
European Research
into Family Law

Katharina Boele-Woelki

12/10/10

Universiteit Utrecht

Verbondenheid met de eigen rechtsorde

- Op welke wijze zijn de betrokken personen met de eigen rechtsorde verbonden?
- Aanknopingspunten?
 - Nationaliteit
 - Gewone verblijfplaats
- Wie is verbonden met... ? Echtgenoot, 1e vrouw, 2e vrouw?
- Sinds wanneer bestaat deze verbondenheid?

NL nationaliteit

A

erkenning

Een van de drie heeft de

NL nationaliteit

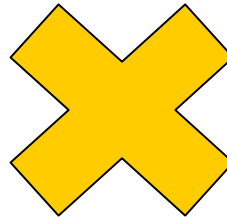

B

NL nationaliteit

C

NL nationaliteit

A

erkenning

Een van de drie heeft de

NL nationaliteit

B

geen
erkenning

NL nationaliteit

C

verblijf in NL

A

erkenning

Een van de drie heeft

verblijf in NL

B

verblijf in NL

C

geen
erkenning

Verbondenheid met de eigen rechtsorde

- (Verkrijgen van) nationaliteit
- Aan welke voorwaarden moet ‘verblijf’ voldoen?
 - Enkel verblijf
 - Gekwalificeerd (gewoon) verblijf
 - Bepaalde vormen van verblijfsvergunningen

Onderscheidingen bij de afweging van belangen

- Oude gevallen : op het moment van huwelijksluiting is er geen band met de eigen rechtsorde
- Nieuwe gevallen: man sluit in het buitenland een tweede huwelijk op het moment dat een duurzame relatie met de eigen rechtsorde bestaat

UCERF

Utrecht Centre for
European Research
into Family Law

Universiteit Utrecht

Beëindiging van het polygame huwelijk

- Het materiële recht oordeelt hierover
- **Nietigverklaring van het huwelijk** met terugwerkende kracht tot het moment van huwelijksluiting
- **Vernietiging van het huwelijk** met gevolgen voor de toekomst
- **Geen (negatieve) gevolgen voor kinderen** die in een polygaam huwelijk worden geboren

Hebben we een probleem in Nederland?

- 1374 personen polygaam gehuwd in de GBA (nov 2009)
- **We weten niet**
 - Welke van deze huwelijken werden in Nederland en welke werden in het buitenland gesloten
- **Belangrijk**
 - Sommige van deze huwelijken hebben slechts tijdelijk een polygaam karakter dat wordt opgeheven als het eerste huwelijk rechtsgeldig wordt ontbonden

Wijziging van Art. 6 Wet Conflictenrecht Huwelijk ?

“Van onverenigbaarheid met de openbare orde is in elk geval sprake als:

a.– c. (...)

d. een persoon nadat deze een machtiging tot voorlopig verblijf zoals bedoeld in artikel 1 sub h van de Vreemdelingenwet 2000 heeft aangevraagd of verkregen, **in strijd zou handelen met het voorschrift dat een persoon tegelijkertijd slechts met één andere persoon door het huwelijk verbonden kan zijn;**

e. – f. (...)

Advisering door Staatscommissie voor IPR

Aanbevelingen

De lege lata:

- Rechters beslissen over de invulling van de openbare orde exceptie
- Alleen op deze wijze kunnen de verschillende belangen goed tegen elkaar worden afgewogen

UCERF

Utrecht Centre for
European Research
into Family Law

Universiteit Utrecht

Rb Den Haag 23 november 2009

“De enige connectie met de Nederlandse openbare orde is gelegen in het feit dat de vader van verzoekster de **Nederlandse nationaliteit** bezit.

Nu er echter vanuit moet worden gegaan dat de vader **uit vrije wil** met twee vrouwen tegelijk in het huwelijk is getreden, acht de rechtbank deze connectie van ondergeschikt belang.

(...) is de Nederlandse **openbare orde** daarom **slechts in zeer beperkte mate** betrokken.”

Aanbevelingen

De lege ferenda:

- Wijziging van de ipr-regels onwenselijk
- Duidelijke instructies voor ambtenaren van de burgerlijke stand

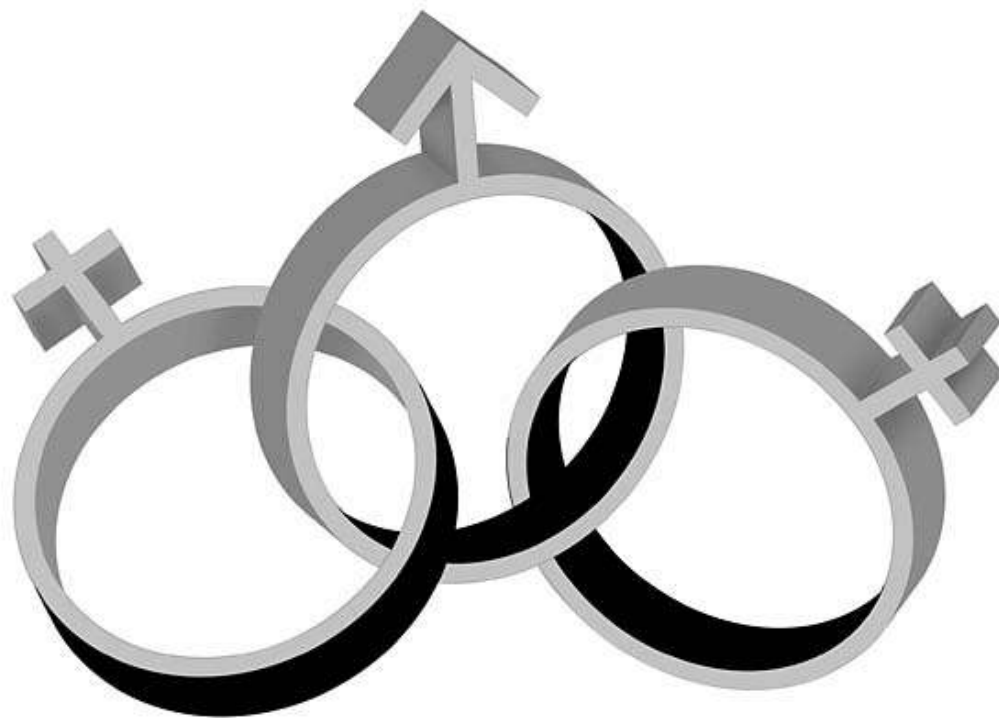
UCERF

Utrecht Centre for
European Research
into Family Law

Universiteit Utrecht

Hartelijk dank voor uw belangstelling

Chronicle / Rick Nobles

UCERF
Utrecht Centre for
European Research
into Family Law

Universiteit Utrecht